

RI ESTER

Keb' oxib' tzij puwi' ri uwuj ri Ester

Ri uwuj ri Ester, xoquje' jun wuj che kuk'utu jun ixoq che ke'ukol ri e'uwinaq aj'israel. Ri e'ajisrael ek'o pa ri rajawib'al ri Medi'a e ri Persi'a.

Jun winaq che nimalaj ub'antajik kraj ke'ukamisaj ri Israel. E ri Ester che jun ixoq ajjudi'a e rixoqil ri ajawinel, kakowinik che kikoltajik ri e'uwinaq, rumal ri utayik ri upixab' ri rikan Manrdokeo.

Pa ri ojer tzij kanoq, ri winaq tzel ke'kil ri eajjudi'o rumal che ri kik'aslemal man jeri' taj jacha ri kik'aslemal ri nik'aj taq tinimit chik. Jacha pa ri ucholajil ri uk'aslemal ri Dani'el e ri uk'aslemal ri Jose, ri Dyos man kuk'ut ta ri ukowinem, xane are kuk'am ub'e ri jastaq e pa ri itzel che kakib'an ri winaq, ri Dyos kuya ri utzil.

RI ESTER

Ri richik' ri Mardoke' o

11¹Pa ri ukab' junab' che kajawinik chik ri ajawinel Nimalaj Asu'ero, pa ri nab'e q'ij rech ik' Nisan, ri Mardoke' o xub'an jun richik', ri are' che uk'ojol ri Ya'ir, uk'ojol ri Sime'i, uk'ojol ri Kis, che ujuq'at ri B'enjamin, ²Ri are' jun ajjudi' o che jeqel pa ri Susa e nimalaj ub'antajik rumal rech che unik'om rib' kuk' ri e'uwinaq ri ajawinel. ³Ri are' jun chkixo'l ri winaq che ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a, eximitalik xe'uk'am ub'ik pa ri Jerusalem, rachi'l ri Jekoni'as, rajawinel ri Juda.

⁴Ri richik', jewa' ri': Ktatajik sib'alaj raqoj chi'aj e winik, krepetik ri kqulja, k'o kab'raqan cho ri uwachulew, k'o nimalaj k'ax pa ronojel ri uwachulew. ⁵k'o keb' nimalaj taq chikop che tajin epetinaq, chi ekeb' kisuk'umam kib' che ub'anik ri ch'o'j. K'axalaj kewinik; ⁶chi aninaq, konojel ri jetaq amaq' xkisuk'umaj kib' che ub'anik ri ch'o'j kuk' ri esuk' taq winaq. ⁷Jun q'eqmujalaj q'ij e jun q'equ'malaj q'ij! K'o k'ax, k'o itzel, k'o xib'rikil, k'o ch'o'j cho ri uwachulew! ⁸Konojel ri esuk' taq winaq, aretaq chi' xib'rikil ek'olik rumal ri k'ax k'o chkiwach, xkik'am uq'ab' kekamik e kkik'omij chrech ri Dyos. ⁹Ruk' ri raq'oj chi'aj tajin kkib'ano, pa jun alaj b'ulb'ux, xk'iy uloq jun nimalaj nima', che sib'alaj ujoronal k'olik. ¹⁰Ri saqil e ri q'ij ke'el uloq. E ri winaq che kimoch'em kib', xeqa'lajik uloq xe'kitij ub'ik ri k'o sib'alaj kichuq'ab'.

¹¹Xk'astaj ri Mardoke' o, aretaq chi' xb'antaj ri jun ichik' rumal ri', xukoj uchuq'a'b chi k'ate' xopan ri aq'ab', che uch'ob'ik e jas ri ub'e'al e jas ri kraj ri Dyos, kub'ano.

Ri k'amb'al chrij ri ajawinel

¹²Ri Mardoke' o jeqel kuk' ri e'uwinaq ri ajawinel, junam ek' o ruk' ri B'igtan e ri Teres che ekeb' e'umencho'r achijab' ri ajawinel, echajinel ri nim rachoch ri ajawinel. ¹³Ri are' xq'alajinik chuwach ri kichomanik ri e'are' e xuch'ob' o ri k'o pa kanima' e xreta'maj che kkikoj kiq'ab' ri' puwi' ri ajawinel Asu'ero, xa jek'uri', ri are' xub'ij weri' chrech ri Asu'ero. ¹⁴Ri ajawinel xutaq uk'otik kichi' ri ekeb' emencho'r achijab'; e ri e'are' aretaq chi' xkisol kib', xek'am ub'ik pa ri k'olb'al jawi' kb'an ri k'ax chkech ri winaq. ¹⁵Ri ajawinel xutaq utz'ib'axik ronojel weri' arech man ksach taj; xoquje' ri Mardoke' o, pa utukel wi xutz'ib'aj weri'. ¹⁶Rumal ri xub'an ri Mardoke' o, ri ajawinel xukoj pa jun chak upatan ri are' pa ri nim rachoch e xoquje' xuya nik'aj taq sipanik chrech, kuya' chrech ri are' jujun taq sipanik. ¹⁷K'atek'ut, ri Aman, uk'ojol ri Hamdata, ri ajagag, ri are' che sib'alaj utz uk'aslemal ub'anom pa ri rachoch ri ajawinel, xok che uchomaxik che kub'an k'ax chrech ri Mardoke' o rumal kech ri ekeb' emencho'r achijab'.

Ri nimalaj ula'nik xub'an ri Asu'ero

1¹Pa taq ri uq'ij ri Asu'ero, ri are' che xajawinik chi pa ri Indi'a ub'ik e kopan pa ri Eti'opi'a, xajawinik pakiwi' waqk'al wuqub' (127) tinimit. ²Pa taq we q'ij ri', che t'uyul ri are' cho ri utem ri ajawinel pa ri kowlaj tinimit Susa, ³pa ri urox junab' rech ri rajawib'al, xub'an jun nimalaj ula'nik, nab'e are' chkiwach ri winaq, ri wa'im xuya chkech konojel ekinimal ri tinimit e chkech ri e'ajpataninel, chkech ri ekinimal ri achijab' erech ch'o'j ek' o pa ri

Persi'a, e ri ek'o pa ri Medi'a, chkech ri e'utzalaj taq winaq e chkech ri eq'atb'al taq tzij pa ri jetaq tinimit. ⁴Are kraj kuk'ut chkiwach ri uq'inomal e ri uje'lal ri rajawib'al, xoquje' ri nimalaj uq'ijil k'olik, chi pa k'ya taq q'ij, chi pa waxaqk'al (180).

⁵Aretaq chi' xok'owik we jetaq q'ij ri', ri ajawinel, kuchi'j chkech konojel ri winaq ek'o pa ri kowlaj k'olb'al rech Susa, chi ko'lik on nim winaq, jun nim wa'im chi pa wuqub' q'ij, pa ri uwaja k'o pa ri nimalaj rachoch ri ajawinel. ⁶K'o k'ya e je'likalaj taq saq e kyaq tuntuj payu, ximatalik ruk' taq kyaq tuntur e ruk' kyaq k'am, weri' xekelik uloq pa taq setesik taq saq pwaq, cho taq ri raqan taq ja che b'anom ruk' saq taq ab'aj, k'o q'an pwaq e saq pwaq taq ch'at chuwach jelikalaj taq ab'aj, saq taq ab'aj, nakar e k'ya taq uwach ab'aj. ⁷Ktijow ri amaja' pa q'an pwaq qumb'al amaja' e che k'ya taq uwach e sib'alaj amaja' ri kq'ejejexik, rumal che are ri' kusipaj ri ajawinel. ⁸Chrech utijik ri amaja', man ke'uch'ijej ta ri ajawinel che utijik, jeri' xutaq ub'ixik ri ajawinel kuk' konojel ri ek'amal taq b'e ek'olik pa ri rachoch, arech konojel ri winaq kkib'ano jas ri kkaj.

Ri ixoq ajawinel B'asti

⁹Xoquje' ri ixoq ajawinel B'asti, xuchi'j jun nimalaj ula'nik chkech ri ixoqib' pa ri nim rachoch ri ajawinel Asu'ero. ¹⁰Pa ri uwuq q'ij, kki'kotik ri ajawinel xas rumal chi ri amaja, ri ajawinel xe'utaq ri Mehuman, ri B'isseta, ri Jarb'ona, ri B'igta, ri Ab'gata, ri Setar e ri Karkas, ri ewuqub' emencho'r achijab' erajpataninel ri ajawinel Asu'ero, ¹¹xe'utaq ub'ik che uk'amik uloq chuwach ri ajawinel, ri rixoxil B'asti, ruk' ri wiqib'al ujolom k'utb'al rech che ajawinel, arech kuk'ut chkiwach e kkil ri winaq ri uje'alal ri are'. Rumal rech che ri are' qastzij che sib'alaj je'lik kka'yik. ¹²K'atek'ut, ri ixoq ajawinel B'asti man xraj taj kpetik, jacha ri xtaqan uloq ri ajawinel chkech ri emencho'r taq achijab'. Xyakatajik sib'alaj royowal ri ajawinel ¹³e xe'usik'ij ri winaq che k'o keta'mb'a'l puwi' ri jetaq pixab' –rumal rech che ri jastaq rech ri ajawinel, kchomaxik kuk' e chkiwach konojel ri winaq che k'o keta'mb'a'l puwi' ri pixab' e ri suk'il-. ¹⁴Xutaq kisik'ixik ri Karsena, ri Setar, ri Admata, ri Tarsis, ri Meres, ri Marsena e ri Memukan, ri ewuqub' kinimal ri e'ajpersi'a e ri e'ajmedi'a, ri e'are' che kekowinik kkil uwach ri ajawinel e che ket'uyi' cho ri nab'e taq k'olb'al chunaqaj ri ajawib'al. ¹⁵Kub'ij chkech: «¿Jas kub'ij ri pixab', kqab'an chrech ri ixoq ajawinel B'asti, rumal rech che man xunimaj ta ri tzij xutaq ub'ixik ri ajawinel Asu'ero chkech ri emencho'r taq achijab' che ub'ixik ri are'?»). ¹⁶Chuwach ri ajawinel e chkiwach ri ekinimal winaq, ri Memukan kub'ij: «Ri ixoq jawinel, man xuwi ta chuwach ri ajawinel xub'an jun umak, xoquje' xmakunik chkiwach ri ekinimal ri tinimit e chkiwach konojel ri esiwantinimit che ek'o puq'ab' ri ajawinel Asu'ero. ¹⁷We xub'an ri ixoq ajawinel ri', kb'e utzijol ri' chkixo'l konojel ri ixoqib', e man keniman ta chi ri' chkech ri ekachajilal. Kkib'ij na ri': «¿Ri ajawinel Asu'ero, xutaq usik'ixik ri B'asti, ri rixoxil ri ajawinel e ri are' man xb'e taj!» ¹⁸Chi pa we q'ij ub'ik ri', ¿jas k'u kkib'an ri' ri ekixoxil ri ekinimal ri e'ajpersi'a e ri ekinimal ri e'ajmedi'a? Man k'o ta chi qab'antajik ri' chkiwach e ri uj kujtzurtajik ri' kuk' ri e'are'. ¹⁹We kqaj chuwach ri ajawinel, chujub'uj b'a' ub'ixik jun wuj, e tz'ib'axoq' b'a' chi pa junalik chuxo'l ri jetaq kipixab' ri e'ajpersi'a e ri e'ajmedi'a, jawi' kub'ij wi che kq'il chrech ri B'asti ku'k'ut rib' chuwach ri ajawinel Asu'ero e ri ajawinel chuya b'a' chrech jun chik ixoq che are utz chuwach ri B'asti, ri patan arech kuxik ajawinel. ²⁰Ri wuj che kutz'ib'aj ri ajawinel, kya ub'ixik ri' pa ronojel ri rajawib'al, xa jek'uri' ri e'ixoqib' ke'kinimaj na k'uri' ri ekachajil, chi nim ub'antajik ne' on meb'a' ne'»).

²¹Weri', utz xuta ri ajawinel, xoquje' xqaj chkiwach ri ekinimal tinimit, e ri ajawinel xub'ano ri xub'ij ri Memukan. ²²Xutaq nik'aj taq wuj pa ronojel ri jetaq tinimit ek'o puq'ab'

ri rajawib'al, chkech konojel taq tinimit jeri' jacha ri uwujil kulew, chkech konojel siwantinimit jeri' jacha ri kich'ab'al, arech konojel achajilal e'ajaw pa ri taq kachoch.

Ri Mardoke'o e ri Ester ri ixoq ajawinel

²Aretaq chi' xk'ulmataj weri', xqaj ri royowal ri ajawinel Asu'ero e xna'taj ri B'asti chrech, xna'taj chrech ri xub'ano, e ri q'atojtzij xchomax puwi' ri are'. ²Ri winaq che kkipatanij ri ajawinel, kkib'ij chrech ri are': «Chetzukux b'a' chrech ri ajawinel enik'aj eq'apoj alitomab' e je'likalaj keka'yik. ³Che'ukojo' b'a' ri ajawinel enik'aj eq'atatab'al taq tzij pa ronojel ri jetaq tinimit che ek'o pa ri rajawib'al, arech ke'kimulij konojel ri eq'apoj e eje'likalaj taq alitomab' pa ri kowlaj k'olb'al Susa, e kekanaj kan ri' pa ri ja che kech ri e'ixoqib' erech ri ajawinel, e are' ri Hegue ri mencho'r achi', ri rajpatanel ri ajawinel ke'uchajij ri' ri alitomab' ri'. Ri Hegue kuya' ri' chkech ronojel ri rajawaxik chkech, arech kkiwiqej kib' ⁴e ri q'apoj ali che kqaj chuwach ri ajawinel, are kok ri' ixoq ajawinel pa uk'exwach ri B'asti». Utz xuta ri ajawinel weri' e jeri' xub'ano.

⁵Pa ri kowlaj k'olb'al Susa, k'o jun judi'o che ub'i' Mardoke'o, uk'ojol ri Ya'ir, uk'ojol ri Sime'i, uk'ojol ri Kis, che k'o pa ri ujuq'at ri B'enjamin, ⁶ri are' xk'am uloq pa ri Jerusalem erachi'l uloq ri winaq che junam xek'am uloq ruk' ri Jekoni'as rajawinel ri Juda, rumal ri rajawinel ri B'abiloni'a che are ri Nab'ukodonosor, ⁷e ri Jekoni'as, k'o pa ri rachoch ri ali Hadasa, che are ri Ester, umi'al ri rikan, rumal rech che ri are' minor ali, man ek'o ta chi unan utat. Ri ali, utz kka'yik e je'lik kpetik, k'atek'uri', aretaq chi' xekam ri unan utat, ri Mardoke'o xub'an umi'al chrech ri are'.

⁸Aretaq chi' xya ub'ixik ri xtaqan ri ajawinel chech e ri uwuj xutz'ib'aj, xemulixik sib'alaj ek'ya alitomab' pa ri kowlaj tinimit Susa e xeya' kan chuwach ri Hegue arech ke'uchajij. Xoquje', xk'am ub'ik ri Ester pa ri rachoch ri ajawinel. E jacha ri enik'aj chik, xchajixik rumal ri Hegue, ri are' che chajinel kech ri ixoqib'. ⁹Ri Hegue, utz xril ri ali e xa jek'uri' xub'an ri utzil chrech. Aninaq xuya' ri rajawaxik chrech arech kuwiq rib' e xuya ri tzuqb'al rech; xoquje' xe'ucha' wuqub' alitomab' pa ri rachoch ri ajawinel e xe'uya' chrech, arech ke'uxik e'umokom, k'atek'uri', xutzukuj uk'olb'al erachi'l ri e'umokom alitomab', xe'uya pa jun utzalaj k'olb'al k'o pa ri ja che kech ri ixoqib'. ¹⁰Ri Ester, man xub'ij taj ri utinimit e jachintaq ri erachalaxik uloq pa ri umajib'al, rumal rech che ri Mardoke'o xuq'ilo kub'ij weri'. ¹¹Ronojel q'ij, ri Mardoke'o ke'b'inkat chuwach ri ja jawi' ri ek'o wi ri ixoqib' arech kuta utzijol la utz uwach ri Ester e ri kuk'ulmaj.

¹²Konojel ri alitomab', kkik'utu kib' chuwach ri ajawinel Asu'ero aretaq chi' xok'owtajik kab'lajuj ik', jeri' jacha ktaqan ri pixb'anik kech ri ixoqib'. Aretaq chi' maja' ke'kik'ut'u' kib' chuwach ri ajawinel, kkisuk'umaj kib': waqib' ik' kkiji'onsaj kib' ruk' utzalaj taq kunab'al, ri utumi'n ri mirra, e ri waqib' ik' chik kkiji'onsaj kib' ruk' ri jetaq kunab'al che chi kech ixoqib' arech je'lik kepetik. ¹³Aretaq chi' jun ali kuk'utu' rib' chuwach ri ajawinel, kya chrech ronojel ri kuto, e kuk'am ub'ik pa ri ja kech ri ixoqib', k'atek'uri' kq'ax pa ri nim rachoch ri ajawinel. ¹⁴B'enaq'ij kb'e ub'ik che uk'utik rib' e pa ri jun q'ij chik, aq'ab'il, kb'e pa ri jun chik ja che kech ixoqib', ri chajinel pa we jun ja chik ri' are ri Sa'asgas, ri mencho'r achi' rajpatanel ri ajawinel che chajinel kech ri ukab' taq rixoqil ri ajawinel. Jun ali, man k'o ta chi jumal ktzalij chi ruk' ri ajawinel, xuwi ri' we ri ajawinel kraj kutaq usik'ixik.

¹⁵Aretaq chi' ri Ester, umi'al ri Abijayil, che rikan ri Mardoke'o, ri are' che xub'an umi'al chech, xopan ri q'ij che kuk'utu' rib' chuwach ri ajawinel, man k'o ta chi jun jas uwach xuto che mata xub'ij ri Hegue chrech, ri mencho'r achi, rajpataninel ri ajawinel, che chajinel kech ri ixoqib'. Ri Ester, utz kilik kumal konojel ri jachintaq kkil ri are'. ¹⁶Ri Ester xk'am

ub'ik chuwach ri ajawinel Asu'ero pa ri nimalaj rachoch, pa ri ulajuj ik' che are ri ik' Teb'et, pa ri uwuq junab' che kajawinik chi ri Asu'ero, ¹⁷k'atek'uri', ri ajawinel are xuloq'oq'ej ri Ester chkiwach konojel ri enik'aj chik ixoqib'; ri are' are nimalaj xqaj chuwach ri ajawinel chkiwach ri enik'aj ixoqib' chik. Ri ajawinel xukoj ri wiqib'al jolomaj cho ri ujolom che rech ri ajawinel e are are' xuxik ixoq ajawinel pa uk'exwach ri B'asti.

¹⁸Chuwach chi aq'anoq weri', ri ajawinel xuya' jun nimalaj ula'nik chkech ri ek'am taq b'e e chkech ri erajpataninel, ri ula'nik rumal ri Ester; xuya jun q'ij uxlanem chkech konojel ri jetaq tinimit e nimalaj taq sipanik xub'ano ri ajawinel.

Ri Mardoke'o e ri Aman

¹⁹Aretaq chi' ri Ester xq'ax pa ri jun ukab' ja jacha ri enik'aj ixoqib' chik, ²⁰ri are' man xub'ij taj ri utinimit e ri jachintaq ri erachalaxl, jeri' jacha xtaqan ri Mardoke'o chrech; ri are' tajin kunimaj ri xub'ij are' chrech, jacha ri kub'ano aretaq chi' k'o chuxe' ri ukowinem ri are'. ²¹Pa taq we q'ij ri', ri Mardoke'o, tajin kub'an ri upatan pa ri rokb'al ub'ik ri rachoch ri ajawinel. Ri B'igtan e ri Teres, ri ekeb' mencho'r achijab' echajinel pa ri rokib'al ri rachoch ri ajawinel, kkichomaj, kiwal e tajin kkichomaj kkikoj kiq'ab' puwi' ri ajawinel Asu'ero. ²²Ri Mardoke'o xreta'maj weri' e kub'ij chrech ri ixoq ajawinel Ester, e ri Ester xub'ij chrech ri ajawinel chi pa ri ub'i' ri Mardoke'o. ²³Xnik'ox rij weri', e xriqitajik che qastzij weri'. Ktaq kixekb'axik we ekeb' achijab' ri' cho ri che', k'atek'uri', xas chuwach ri ajawinel ktzib'ax weri' pa ri Wuj rech ri Kijunab'alil ri E'ajawinel.

³¹Chuwach chi aq'anoq weri', ri ajawinel Asu'ero kucha' ri Aman, ri uk'ojol ri Hamdata, che petinaq pa ri Agag. Xuya nimalaj uq'ijil e xuya reqlem pakiwi' konojel ri ekinimal winaq che ek'o ruk' ri are', ²e konojel ri erajpataninel ri ajawinel, ri k'o kichak kipatan pa ri Rokb'al ub'ik ri Rachoch ri Ajawinel, kkimej kich'ek e jupalik keqaj pulew chuwach ri are'; rumal rech che jeri' xatqan ri ajawinel chrech. K'atek'ut, ri Mardoke'o man xumej ta uch'e'k e man xqaj ta pulew chuwach ri are'. ³Ri e'upataninel ri ajawinel, ri ek'o pa ri rokib'al ri uchi'ja, kkib'ij chrech ri Mardoke'o «¿Jasche man kanimaj ta ri xtaqan ri ajawinel chrech?». ⁴K'atek'ut, ronojel q'ij kkib'ij weri' chrech ri are' e ri are' man k'o ta kutatab'ej ri kitzij. Rumal k'uwa' kkikoj tzij chuwach ri Aman, arech kkaj kkilo we qatzij che man k'o ta ktan ri Mardoke'o, rumal rech che xuya ub'ixik chkech che ri are' ajjudi'o. ⁵Ri Aman xrilo che ri Mardoke'o man kumej ta ri uch'ek chuwach ri are' e man jupulik taj kqaj pulew chuwach; xyakataj royowal. ⁶K'atek'ut, aretaq chi' xya ub'ixik chrech jachike ri utinimit ri Mardoke'o, man xuwi taj xuchomaj kuyak uq'ab' chriij ri Mardoke'o, xane xoquje' xuchomaj kusach kiwach konojel ri ejudi'o ejeqel pa ri rajawib'al ri Asu'ero.

Ri jun taqanik che kekamisaxik konojel ri e'ajjudi'o

⁷Pa ri kab'lajuj junab' che kajawinik chik ri ajawinel Asu'ero, pa ri nab'e ik' che are ri ik' Nisan, xetz'ab'axik «ri Pur» chuwach ri Aman k'ya taq q'ij e k'ya taq ik'.

Are xel ri kab'lajuj ik' che are' ri ik' Adar. ⁸Ri Aman kub'ij chrech ri ajawinel Asu'ero: «K'o jun tinimit che ujub'um rib' chkixo'l konojel ri siwantinimit che erech ri awajawib'al, jaljoj ri upixab' chkiwach konojel ri siwantinimit e man kkinimaj ta ri jetaq q'atb'altzij rech ri ajawaremal. Are utz ri' chrech ri ajawinel che man ke'uya ta kan pa ri utzil ri e'are'. ⁹Ri ajawinel, we utz krilo che ktz'ib'axik jun tzij e kya ub'ixik arech kk'is tzij pakiwi' ri

e'are', ri in kinjach ri' lajuj mil talentos saq pwaq chkech ri epataninel arech kkijacha' pa ri uq'inomal ri ajawinel».

¹⁰Ri ajawinel xresaj ri umulq'ab' cho ri uwi'uq'ab' e xujach chrech ri Aman, uk'ojol ri Hamdata ri ajgag, che e'uk'ulel ri e'ajjudi'o. ¹¹E ri ajawinel kub'ij chrech ri ajawinel: «¡Chak'olo' ri apwaq. Xoquje' kinsipaj chawech we jun siwntinimit ri' e chab'ana' b'a kuk' ri winaq ri' ri kawaj at!».

¹²Pa ri oxlajuj q'ij rech ri nab'e ik', xesik'is ri erajtz'ib'ab' ri ajawinel, arech kkitz'ib'aj ronojel ri xtaqan ri Aman chrech, ri xe'utaq chkech ri eq'atb'al taq tzij rech ri ajawinel, chkech ri eq'ataltzij pa ri jetaq tinimit e chkech ri ek'amal taq b'e pa ronojel ri jetaq tinimit, chjunal tinimit xtz'ib'axik chech jeri' jacha ri uwujil utinimit e jacha ri uchab'al. Ri wuj xtz'ib'axik pa ri ub'i' ri ajawinel Asu'ero, xt'iqik ruk' ri umulq'ab' ri ajawinel, ¹³e e'are ri e'ajtaqo'ntzij xek'amow ub'ik we wu ri' pa ronojel ri jetaq tinimit rech ri rajawib'al ri jawinel arech kk'is tzij pakiwi', arech kekamisaxik e kchup kiwach konojel ri e'ajjudi'os, chi eko'lik chi eri'jab', chi e'ak'alab', chi e'ixoqib', e arech kelaq'ax ri jastaq kech chi pa xuwi jun q'ij, pa ri oxlajuj q'ij che ri kab'lajuj ik', ri ik' ri' are' ri Adar.

12¹Jewa' kub'ij ri wuj xtz'ib'axik:

«Ri nimalaj ajawinel Asu'ero, kutaq we wuj ri' chkech ri eq'atb'altzij, chkech ri ewuqk'al wuqub' tinimit che kmajtaj ub'ik pa ri Indi'a e kopan pa ri Eti'opi'a, e chkech ri ek'amal taq b'e pa taq ri tinimit che ek'o chuxe' ri ukowinem.

²*Ri in che in k'amalb'e chkech sib'alaj ek'ya siwan taq tinimit e in rajaw ronojel ri uwachulew, ri in are kwaj che man kinub'aq'tij taj ri nimal kuk'iysaj ri kowinem, xane are kwaj kinajawinik ruk' jun ja'marinaqalaj uxlab'al e pa ri utzil, are kwaj kk'o'ji' pa utzil ri kik'aslemal ri enuwinaq, are kwaj kinchi'j jun utzalaj ajawinb'al e che man k'o ta kok ruk' chi pa ronojel retal ulew e are kwaj kwachinik ri nimalaj utzil.*

³*Ri in xwaj xinweta'maj jas ub'anik kinb'an weri' e xinto ri kitzij ri e'ajawab', e jun chkech ri e'are', jun che sib'alaj kno'jinik, ri are' che jun utzalaj ajpataninel e che man kuk'ex ta ri utzij, ri are' ukab' pa ri ajawib'al, are ri Aman, ⁴ri are' xukoj tzij chqawach, che chkixo'l konojel ri jetaq juq'at rech ronojel ri uwachulew, kijub'um kib' jun siwantinimit che k'o itzel taq kichomanik, ri e'are' ekik'ulel konojel ri esiwanaq taq tiniitk rumal ri jetaq kipixab' e che amaq'el man kkinimaj ta ri ktaqan ri ajawinel chrech, e ri jun siwantinimit ri', e'ajb'anal k'ax chrech ri qakowinem che kraj ri utzil chkech konojel ri siwantinimit.*

⁵*Ri uj, kqilo che we jun siwantinimit ri', xaq utukel kub'an rib', e ke'ujuk'ule'laj qonojel ri jetaq siwantinimit chik rumal ri mox taq kipixab', ri e'are' kkib'an k'axalaj taq kamisanik arech man kk'o'ji' ta ri utzil pa ri qajawaremal.*

⁶*Rumal k'uwa' weri', xujtaqanik, arech konojel ri winaq che ech'a'om chik chiwech ri ix pa ri jetaq uwuj ri Aman, ri are', che chajinel rech ronojel ri jastaq qech e che are ukab' qatat, che kchup kiwach konojel ri e'are', chi e'ixoqib' chi e'ak'alab', ruk' ri kich'ich' rech ch'oj kech ri ekik'ulel e man ktoq'ob'isaj ta kiwach, e weri' kb'anik pa ri kajlajuj q'ij rech ri kab'lajuj ik', che are ri Adar, rech we junab' ri', ⁷xa jek'uri', ri winaq eb'anal taq k'ax chi ojer uloq e chi pa ri ukamik ri', keqaj ri' pa ri Hades chi xa pa jun q'ij, e xajek'uri' nimalaj utzil kujkanajik ri uj pa ri qajawaremal».*

3¹⁴We wuj ri', rajawaxik che kya ub'ixik jacha jun taqanik pa ronojel ri jetaq tinimit e jeri' xb'anik pa ronojel ri jetaq tinimit, arech konojel ri winaq kkisuk'umaj kib' chrech ri jun q'ij. ¹⁵Ri e'ajtaqo'ntzij aninaq, xeb'e ub'ik rumal che are ri ajawinel xe'utaq ub'ik. Ri wuj ri', are nab'e xya ub'ixik pa ri kowlaj tinimit Susa.

Aretaq chi' ri ajawinel e ri Aman ruk' ki'kotemal nimalaj ula'nik kkib'ano, pa ri tinimit Susa nimalaj k'ax k'olik.

Ri Mardoke'o e ri Ester kkiq'il ri k'ax

⁴Aretaq chi' ri Mardoke'o xreta'maj ri tajin xk'ulmatajik, xurachq'ij ri ratz'yaq e xukoj jun koxtar e ri chaj e xel ub'ik pa ronojel ri tinimit e kuk'isej uk'u'x rumal ri k'ax, ²chi k'ate' na xopan chuwach ri rokib'al ri tinimit rech ri ajawinel; waral ri' man k'o ta jun winaq kkowinik kok ub'ik che ukojom jun koxtar. ³Pa ronojel ri jetaq tinimit jawi' kya ub'ixik ri kub'ij ri jun uwuj ri ajawinel, nimalaj oq'ej, k'ax e mewajik xk'o'ji' chkixo'l ri e'ajjudi'o. E ek'ya winaq are kkikotz'olb'ej ri koxtar e ri ch'aj.

⁴Ri e'umokom e ri emencho'r taq achijab' ek'o ruk' ri Ester, kkiya ub'ixik weri' chrech ri are'. Ri ixoq ajawinel sib'alaj xmayowik. E kutaq nik'aj taq ratz'yaq ri Mardoke'o arech kujal rij e kresaj kanoq ri jun koxtar. K'atek'ut, ri are' man kraj taj kujal ri ratz'yaq. ⁵Ri Ester, xutaq usi'ixik ri Hatak, jun chkech ri emencho'r taq achijab' che xuya ri ajawinel chech arech kkipatanij ri are'. E kutaq ub'ik ruk' ri Mardoke'o arech kuta' chech jas ri tajin xk'ulmatajik e jasche jewa' tajin kub'ano.

⁶Kb'e ub'ik ri Hatak e kohan ruk' ri Mardoke'o, che k'o pa ri jun k'ayb'al che k'o chuwach ri rokib'al ri rachoch ri ajawinel. ⁷Ri Mardoke'o xuya ub'ixik chrech ronojel ri tajin kk'ulmatajik, xoquje' ri pwaq che xuchi'j ri Aman kuya pa ri uq'inomal ri ajawinel arech kekamisaxik ri e'ajjudi'o. ⁸Xoquje' xuya' chrech ri Hatak ri jun wuj jawi' kub'ij wi che rajawaxik kchup kiwach ri e'ajjudi'o e che xya ub'ixik pa ri Susa, arech kuk'ut chuwach ri Ester e kreta'maj weri' ri are'. Xtaqan chrech ri ixoq ajawinel arech kb'e chuwach ri ajawinel che utayik ri utzil e arech kech'aw puwi' ri e'uwinaq.

12⁸ «;Chna'taj b'a' chawech, ⁹kcha chrech ri are', aretaq chi' at jun alaj ak'al, ri in xinya' ri awa pa ri nuq'ab'. Rumal rech che ri Aman, ri ukab' teren ukoq chrij ri ajawinel, xuta' chrech ri ajawinel arech kujkamisaxik. ¹⁰Chatch'aw b'a' paqawi' ruk' ri ajaw, chab'ij chrech kutoq'ob'isaj qawach, e chato' b'a' qawach chuwach ri kamikall!».

⁴⁹Xtzalij uloq ri Hatak e kub'ij weri' chrech ri Ester. ¹⁰Ri Ester xutaq chi ub'i jumul ri Hatak arech kub'ij chrech ri Mardoke'o: ¹¹«;Konojel ri erajpataninel ri ajawinel e konojel ri siwantinimit erech ri jetaq utinimit ri ajawinel, keta'm che chi achi on chi ixoq' ri kok ub'ik cho ri uwaja pa ri rachoch ri ajawinel e man sik'im taj, chi kamikal rij ri' jacha kub'ij ri jun taqanik, xuwi ne' kk'asb'axik ri' ri jun che kulik' ri qan pwaq uch'imi'y ri ajawinel puwi' ri are'. Kamik ri', k'o chi juwinaq lajuz q'ij, che ri ajawinel man k'o ta inusik'im arech kinb'e ruk' ri are'!».

¹²Xuk'am ub'ik ri utzij ri Ester chuwach ri Mardoke'o, ¹³k'atek'uri', ri are' ku'aq ub'ixik chrech ri Ester: «Man k'o ta na'tal wa' chawech, che xuwi ri at wa' katkoltaj kanoq rumal rech che at k'o pa ri nim rachoch ri ajawinel. ¹⁴We kamemerisaj awib' kamik ri', ri kolotajem e toq'ob'isab'al kiwach ri e'ajjudi'o chi kya'taj ri' chkech, k'atek'uri', ri at e ri rachoch ri atat, xas kixkamisaxik wi ri'. jJachin ne' reta'm, wene' rumal wa' weri' ri at xatuxik at ixoq ajawinel!».

¹⁵Ri Ester, ktaqanik arech kb'ix we tzij ri' chrech ri Mardoke'o: ¹⁶«Jat chkimulixik konojel ri e'ajjudi'o ek'o pa ri Susa. Chixmewajoq pa nub'i ri in. Mixwa'ik e man k'o ta kiquumuj pa oxib' q'ij e pa oxib' aq'ab'. Xoquje' ri in, kuk' ri enumokom, kujmewajik wa'. E

kne'b'a' che k'o ri jun pixb'anik, kinopan wa' chuwach ri ajawinel; e we rajawaxik kinkamisaxik, kinkam wa'». ¹⁷Ri Mardoke'o xb'e ub'ik e kub'ana' ri xtaqan ri Ester chrech.

Ri uch'ab'al ri Mardoke'o ruk' ri Dyos

13¹*Ka'tek'uri', ri Mardoke'o xch'aw ruk' ri Dyos e kuna'tisaj ronojel ri mayib'al taq jastaq ub'anom, e jewa' kub'ij ri':*

²*«;Ajawxel, Ajawxel, Ajawinel nimalaj ukowinem!, Ronojel k'o chuxe' ri akowinem e man k'o ta jun winaq kkowinik kukoj uchuq'ab' chawach at we kawaj at kakol ri Isra'el.*

³*At xatb'anow ri kaj e ri uwachulew e ronojel ri mayib'al taq jastaq k'o chuwachulew. Ri at, at rajaw ri kaj⁴ e man k'o ta jun winaq k'o uchuq'ab' chawach at Ajawxel.*

⁵*;Ri at aweta'm ronojel! Ri at aweta'm, Ajawxel, ri in, man xinb'an ta weri' rumal wetzalal, nimal, on are kwaj nim nuq'ijil che man xwaj taj kinmej wib' pulew chuwach ri Aman che nimal kub'ano.*

⁶*Utzalaj utz'umaxik kinb'an ri' ri raqan weta kutoq'ob'i'aj kiwach ri Isra'el.*

⁷*Ri in xinb'an weri', rumal che man kwaj taj kinya uq'ijil jun achi puwi' ri uq'ijil ri Dyos; ri in man kinmej ta wib' ri' pulew chuwach jun winaq xuwi chawach at ri' Ajawxel kinmej wib', e ri kinb'ano, man are ta ri nimal kb'an rech.*

⁸*Kamik k'ut ri', Ajawxel Dyos, Ajawinel, Udyos ri Ab'raham chakuyu' kimak ri siwan atinimit rumal rech che tajin kchomaxik kkik'is tzij paqawi' ka'jawaxik kchup uwach ri awechb'al che xas ojer uloq awech ri at.*

⁹*;Maxutuj ri uch'aqapil ri awechb'al ri at, che xaloq'o chi pa rulew ri Egipto uloq!*

¹⁰*Utz utatab'exik b'a' chab'ana' ri nuch'ab'al utz b'a' chab'ana' chrech ri awechb'al chak'exa' b'a' ri qoq'ej pa ki'kotemal arech, aretaq chi' k'o ri qak'aslemal, kqab'ixoj ri jetaq b'ix chrech ri ab'i', Ajawxel. E matz'apij kichi' ri jachintaq nim aq'ij kkiya'o».*

¹¹*E konojel ri e'ajisra'el nimalaj kkik'omij ruk' kichuq'ab', rumal rech che k'o ri kamikal chkiwach.*

Ri uch'ab'al ri Ester ruk' ri Dyos

¹²*Ri ixoq ajawinel Ester, xuto'o rib' ruk' ri Ajawxel, rumal rech che kkam chrech k'ax kuna'o. ¹³Xresaj ri je'likalaj taq ratz'yaq e xukoj nik'aj ratz'yaq che rech k'ax e oq'ej. Man are ta xuq'ejej cho ri ujolom k'ok'alaj taq kunab'al, xane are xukoj ri chaj e ri mes. Sib'alaj k'ax xub'an chrech ri ub'aqil e ri jetaq pach'um taq uwi' patz'pik xub'an chrech e man utz ta chi rilik xub'an chrech ri uje'alal. ¹⁴K'atek'uri', nimalaj xuk'omij chrech ri Ajawxel, Udyos ri Isra'el, ruk' we tzij ri':*

¹⁵*«;Wajawxel e Qajawxel, at Xuwi' ri At! Chatpe b'a' che nuto'ik, rumal rech che nutukel in k'olik man k'o ta chi jun kkowin che nukolik ri in, xuwi ri at, e ri nuk'aslemal k'o pa k'ax.*

¹⁶*Ri in chi pa ri nuch'at aretaq chi' in sin ak'al, xinweta'amaj chkixo'l ri erachalal ri nutat, che ri at, Wajawxel, xe'acha'o ri Isra'el chkixo'l konojel ri siwan taq tinimit e xe'acha' ri eqatat chkixo'l konojel ri ekimam arech ke'uxik chi pa junalik e'awechb'al e qastzij xab'ano jacha ri xab'ij chkech ri e'are'.*

¹⁷*Kamik k'ut ri' xujmakun chawach e xujajach pakiq'ab' ri eqak'ulel ¹⁸rumal rech che are xqaya kiq'ijil ri jetaq kidyos ri e'are'. ;Ri at, at suk', Ajawxel!*

¹⁹*K'atek'uri', man xub'an ta chkech ri k'axalaj chak xujkikoj wi; xane xkikoj ri kiqab' pa kiq'ab' ri esal uwach taq kidyos ²⁰arech kchup uwach ri ataqanik xel uloq pachi' arech*

kkik'is tzij puwi' ri awechb'al; arech kkitz'apij ri jetaq chi'aj che kkiya nimalaj aq'ij arech kkichup uwach ri tab'al toq'ob' chawach e ri uq'ijil ri Awachoch.

²¹*Arech kkijach ri kichi' ri winaq arech kkiya nim kiq'ij ri e'esal taq uwach dyos, e arech chi pa junalik kkilab'ajij uwach jun ajawinel che xaq ti'ojal b'aqilal.*

²²*Ajawxel, majach ri ach'imi'y chkech, ri man k'o ta kib'antajik. ;Miki'kot b'a' ruk' ri kk'is tzij paqawi'! Chatzalejisaj b'a' pakiwi' ri e'ar'e ri kichomanik, e ri nab'e che xwa'laj uloq chqij ri uj, chab'ana' b'a arech kuxik k'ajisab'al wach!*

²³*;Chujana'tisaj b'a', Ajawxel, e chak'ut b'a awib' pa ri uq'ij ri k'ax! E ri in, chaya' b'a nuchuq'ab', Ajawinel kchech ri edyos e rajaw ronojel kowinem.*

²⁴*Chakojo' b'a' pa nuchi' je'likalaj taq tzij aretaq chi' in k'o chuwach ri koj, e chatzalejisaj ri ti'tikalaj ranima' chrij ri eqak'ulel, rech k'isb'al rech are' e k'isb'al kech konojel ri jeri' kechomanik jacha ri are'.*

²⁵*;Chato' b'a' qawach ruk' ri aq'ab' e chatpe b'a che nuto'ik ri in, rumal rech che xaq nutukel in k'olik e man k'o ta jun chik to'l wech, xuwi ri at, Ajawxel!*

²⁶*Ri at che aweta'm ronojel ri jastaq aweta'm che itzel kinwilo ri kiq'ijil ri e'itzel winaq, itzel kinwilo ri kich'at ri jachintaq man kiq'atom ta uwi' ri kikowil e ri kich'at konojel ri kaxlan taq winaq.*

²⁷*Ri at aweta'm ri rajawaxik chwech kamik ri' kpe nuxab' chrech ri nimalaj taq tzij rech ri nunimal kamik ri' che ujat'im ri nujolom pa taq ri uq'ij ri mulin ib', jeri' jacha ri utz'ilal ri uch'ajo'n ixoq, e man kinkoj ta cho ri nujolom pa ri jetaq qij che man rajawaxik taj.*

²⁸*Ri amokom ixoq ri', man wo'qinaq ta cho ri umexa ri Aman, man qajinaq ta chuwach ri nimalaj taq ula'nik rech ri ajawinel, e ma utijom ta ri amaja' che rech ri ja' taq sipanik.*

²⁹*Ri amokom ixoq ri', man k'o ta ki'kotemal una'om chi pa ri jun q'ij che xuxik nimalaj uk'aslemal chi pa we q'ij kamik ri', xaq xuwi awuk' ri at, Ajawxel, Udyos ri Ab'raham.*

³⁰*;Ayum Dyos!, ri at che nimalaj achuq'ab' pakiwi' konojel, chatatab'ej b'a' ri kich'ab'al ri ek'o pa ri k'ax, chujawesaj pa kiq'ab' ri ib'anal taq k'ax e ri in, chato' b'a' nuwach chuwach ri nuxib'rikil!»*

Ri Ester kopan chuwach ri ajawinel pa ri rachoch

¹⁴¹*Pa ri urox q'ij, aretaq chi' xuk'is ri uch'ab'al chuwach ri Dyos, xresaj kanoq ri jetaq ratz'yaq che rech oq'ej e xukoj ri ratz'yaq che rech ixoq ajawinel e je'likalaj taq ratz'yaq.*

²*Aretaq chi' je'lik chik ub'anom, xusik'ij ri Dyos che ke'uchajij konojel winaq e che ke'ukolo. K'atek'uri', ke'uk'am ub'ik ekeb' e'umokom. ³Xutoq'aj jub'iq' rib' chrech jun chkech ri e'are'. ⁴Ri jun chik teren ub'ik chrij e kuyak ukoq ri ratz'yaq chrij. ⁵Ri are' b'enaq ruk' ri nimalaj uje'lal, ki'kotemal ub'a'om ri upalaj e jacha jun ixoq che kuloq'oq'ej ri rachajil. Kene'b'a' ri ranima' nojinaq chrech mayowik. ⁶Xq'aj ub'ik pa ronojel taq uchi'ja e xopanik chuwach ri ajawinel. Ri ajawinel t'uyul cho ri utem, ukojom ri je'likalaj taq ratz'yaq che kukojo aretaq chi' rajawaxik kuk'ut rib' chkiwach ri winaq, nojinaq chrech q'an pwaq e utzalaj taq ab'aj, qastzij na k'ut che sachib'al k'u'x weri'. ⁷Kuwa'lisaj ri upalaj, kchupchatik che uq'ijil, nimalaj uq'aq'al royowal xub'ano, xa jek'uri' ri ixoq ajawinel xpe q'equ'm chupalaj. Saqqo'y xub'ano, xuq'oyb'a' ukoq ri ujolom cho ri umokom che nab'e ub'ik chuwach e xtzaq ub'ik. ⁸K'atek'uri', ri Dyos kuk'ex ri ranima' ri ajawinel, xuki'arisaj ri ranima'. Sachinaq uk'u'x, xwa'lij uloq cho ri utem e xuq'aluj puq'ab' ri are', chi k'ate' na xtzalij uloq, ri ajawinel kub'ij utzalaj taq tzij chrech, kub'ij chrech. ⁹«;Jas xab'ano Ester? ;Chakub'a' ak'u'x chwij ri in! ;Ri in, inaxib'al! ¹⁰;Ri at man katkamisax taj! Ri jun taqanik*

nuya'om, xaq xuwi chkech ri xaq ewinaq kb'an wi. ¹¹*Chatqib' b'a' uloq wuk' ri in».* ¹²*Kuk'am ukoq ri q'an pwaq uch'imi'y e kukoj ukoq puqul ri Ester, xutz'umaj ri are' e kub'ij chrech: «;Chinach'ab'ej b'a'!».* ¹³*Ri are' kub'ij: «Ajawxel, ri in atinwilom at jacha jun anjel rech ri Dyos. E ri wanima', xuxib'ij rib' chuwach ri uxib'rikil ri aq'ijil.* ¹⁴*Rumal rech che ri at, at utzalaj, Ajawaxel, e ri apalaj nojinaq chrech ri utzil.* ¹⁵*E aretaq chi' xub'ij weri', xpe chi q'equ'm chupalaj e xtzaq ub'ik.* ¹⁶*Ri ajawinel xsach uk'u'x e konojel ri ek'o ukoq ruk' ri are', kkikoj kichuq'ab' arech kk'astaj uwach ri Ester.*

⁵*Ri ajawinel kub'ij chrech: «;Jas tajin kk'ulmatajik ajawinel Ester? Chab'ij b'a' chwech ;jas ri kawaj? xoquje' ne', kya'taj wa' chawech panik'aj chrech we ajawib'al ri'».* ⁴*Ri Ester kub'ij «We kraj ri ajawinel, pet b'a' kamik ruk' ri Aman, pa ri jun nimalaj wa'im che nusuk'umam in chrech ri ajawinel?»–* ⁵*Xub'ij ri ajawinel: «Chi aninaq b'a', b'ix b'a' weri' chrech ri Aman, arech kb'antajik ri urayib'al ri Ester».*

Ri ajawinel e ri Aman xepe pa ri nimalaj wa'im che xusuk'umaj ri Ester, ⁶e pa ri nimalaj wa'im, ri ajawinel kub'ij jun chi jumul chrech ri Ester: «Chab'ij b'a' chwech ;jas ri kawaj? ri kato kya'taj na ri' chawech. ;Jas ri kawaj? kne'b'a' panik'aj chrech ri ajwib'al, kya'taj na ri' chawech». ⁷*Ri Ester xub'ij: «;Ri kinta' in chawech?, ;ri kwaj ri in? ⁸We xinriq in utzil chuwach ri ajawinel, e we ri ajawinel kraj kinutatab'ej ri kinto e we kraj kub'an ri kwaj in, pet b'a' xoquje' chwe'q ri ajawinel ekeb' ruk' ri Aman pa ri nimalaj wa'im che kinya' na in chkech e'are', e ri in, kinb'an ri' ri ktaqan ri ajawinel chwech».*

⁹*Pa we jun q'ij ri', ri Aman sib'alaj xki'kotik ri ranima' e nimaq'ij k'olik aretaq chi' xel ub'ik; k'atek'ut, aretaq chi', kril ri Mardoke'o che k'o ukoq pa ri rokib'al ri rachoch ri ajawinel, che man k'o ta kwa'lijik e man ksilob' ta apanoq chuwach ri are', xyakataj jun nimalaj royowal chech ri are'.* ¹⁰*K'atek'ut, xuq'il rib'. Xb'e ub'ik pa ri rachoch e xe'usik'ij ri erachi'l e ri rixoqil Seres ¹¹e, kutzijoj chkech ri uq'ijil e ri uq'inomal, ri ek'ya taq ralk'uwa'l e che ri ajawinel nimalaj uq'ij xuya'o e xukoj ri are' pakiwi' konojel ri ek'amal taq b'e e pakiwi' ri ekinimal e pakiwi' ri erajpataninel ri ajawinel.* ¹²*Xoquje' xutz'aqatisaj ub'ixik: «Man xuwi ta ri', xane xoquje' ri ixoq ajawinel, xinusik'ij nutukel ri in ruk' ri ajawinel pa jun nimalaj wa'im; xoquje' xinusik'ij chi jumul ri are' chwe'q ruk' ri ajawinel.* ¹³*K'atek'ut, ronojel weri', man k'o ta upatan chnuwach in we kinwil na ri Mardoke'o, ri jun ajjudi'o che t'uuyul chuchi' ri rachoch ri ajawinel!».* ¹⁴*Ri rixoqil Seres e konojel ri erachi'l kkib'ij chrech: «;Chataqa' b'a' ub'anik jun jitz'ib'al kech winaq che kawinaq lajuj xk'ab' raqan e chwe'q aq'ab'il kata' chrech ri ajawinel che kjitz'ax chila' ri Mardoke'o! ;Xa jek'uri', ruk' ki'kotemal katb'e na ri' pa ri wa'im ruk' ri ajawinel!».* Utz xuta ri Aman ri xb'ix chrech e xtaqan che ub'anik ri jitz'b'al kech winaq.

Ri nimalaj k'ax xuk'ulmaj ri Aman

⁶*Pa we jun chaq'ab' ri', rumal rech che ri ajawinel man kok ta uwaram, xtaqanik che uk'amik uloq ri Na'tisab'al Wuj on ri Wuj rech ri jetaq Junab', arech ksik'ix chuwach ri are'.* ²*K'olik chila' ri tzij xukojo' ri Mardoke'o pakiwi' ri B'igtan e ri Teres, ri ekeb' emencho'r achijab' che kkichajij ri uchi'ja, ri e'are' che xkichomaj ukamisaxik ri Asu'ero.* ³*Ri ajawinel kuta'o: «;Jas ri nimalaj uq'ijil xya ri Mardoke'o rumal weri'?».* «Man k'o ta jun utzil xb'an chrech ri are'?»», kecha ri e'ajpataninel chrech. ⁴*Ri ajawinel kub'ij chik: «;Jachin ri k'o chuchi' ri nimalaj wachoch?».*

K'atek'uri', chi aretaq chi' ri xopan ri Aman cho ri uwaja rech ri nim rachoch ri ajawinel, arech kuta' chrech ri are' che kujitz'aj ri Mardoke'o cho ri jun che' che xas are are' xtaqan

che usuk'umaxix rumal weri, ⁵k'atek'uri' ri e'ajpataninel kkib'ij chrech: «Are ri Aman che tak'al cho ri uchi'ja». «¡Chok uloq!». Kcha ri ajawinel, ⁶xok ub'ik ri Aman e ri ajawinel kuta chrech: «¿Jas rajawaxik kb'an chrech ri achi, che kraj ri ajawinel kuya' nimalaj uq'ijil?». Kuchocmaj ri Aman: «¿Jachin k'u ri' kraj ri ajawinel kuya' uq'ijil we man in?». ⁷Xa jek'uri' kub'ij chrech ri ajawinel: «Chrech ri jun achi, che kraj ri ajawinel kuya' uq'ijil, ⁸rajawaxik kk'am ub'ik je'likalaj taq atz'yaq taqal chrech jun nimalaj winaq jacha ri ratz'yaq ri ajawinel; jun kej che ukejb'em ri ajawinel e kokisax cho ri ujolom jun utzalaj ab'aj che rech ri ajawinel. ⁹Rajawaxik kya' ri atz'yaq e ri kej chrech jun ri e'utzalaj erajpataninel ri ajawinel, arech kukoq we atz'yaq ri' chrech ri achi che kraj ri ajawinel kuya' ri uq'ijil e ku'b'insaj ri' chrij ri kej pa ri nimalaj k'ayb'al e kuraqaqej uchi' ri' nab'e chuwach ri are': ¡Chiwila' b'a', jewa' kb'an chrech ri achi che kraj ri ajawinel kuya' uq'ijil ri are'!». ¹⁰Kub'ij ri ajawinel chrech ri Aman: «Chi aninaq, chak'ama' ub'ik nik'aj taq atz'yaq e ri jun kej, e ronojel ri xab'ij, jeri' chab'ana' chrech ri Mardoke'o, ri ajjudi'o, che k'o cho ri uchi'ja rech ri rachoch ri ajawinel. Masach kan jun chrech ri xab'ij.

¹¹Ri Aman xuk'am ub'ik ri jetaq atz'yaq e ri jun kej e xukoj chrech ri Mardoke'o, k'atek'uri' xu'b'insaj chrij ri kej pa ri nimalaj k'ayb'al k'o pa ri tinimit e kuraqej uchi' nab'e chuwach ri are': «¡Jewa' kb'an chrech ri achi che kraj ri ajawinel kuya' ri uq'ijil!». ¹²Aretaq chi' xb'antaj weri', ri Mardoke'o xtzalij chi jumul cho ri uchija' ri rachoch ri ajawinel, e ri Aman ruk' b'is e uch'uqum ri ujolom, chi aninaq xtzalij pa ri rachoch. ¹³Ri Aman kutzizoj chrech ri Seres, ri rixoqil e chkech konojel ri erachi'l ri xk'ulmatajik. Ri rixoqil Seres e ri erachi'l xkib'ij chrech: «We ri at chi aninaq tajin katqaj chuwach ri Mardoke'o, ri are' che kija'al ri e'ajjudi'o, man k'o ta achuq'ab' ri' chuwach ri are'. Chi katqaj na ri' chuwach ri are'».

Ri Aman pa ri nimalaj ula'nik xuya ri Ester

¹⁴Tajin kech'aw na ruk' ri are' aretaq chi' ke'opan ri emencho'r taq achijab' erajpataninel ri ajawinel, e chanim xkik'am ub'ik ri Aman pa nimalaj ula'nik xuchi'j ri Ester.

⁷Ri ajawinel e ri Aman xeb'e ub'ik che ri nimalaj wa'im pa ri rachoch ri ixoq ajawinel Ester, ²e pa ri ukab' q'ij, xoquje' ri ajawinel kub'ij chi jumul chrech ri Ester pa ri wa'im: «¿Jas ri kawaj kata chwech ixoq ajawinel Ester? ¡kya'taj ri' chawech! ¿Jas ri kawaj? chab'ij b'a' chwech; kne'b'a' are kata panik'aj chrech ri ajawib'al, xas kya'taj ri' chawech!». ³Kub'ij ri Ester: «We xinriq utzil chawach, ajawinel, e we kawaj b'a' ri at weri', chaya' b'a' chwech ri nuk'aslemal, are wa' ri kinta chawech e are wa' kkita ri nusiwan tinimit chawech, are wa' ri kraj ri wanima'. ⁴Rumal rech che ri enuwinaq e ri in, xujk'ayixik arech kk'is tzij paqawi' e xujk'ayix arech kujkamisaxik. Weta xujk'ayixik arech kujokik pa k'axalaj chak chi achi chi ixoq, ri in man k'o ta kinch'aw ri'. K'atek'ut, kamik ri', ri ajb'anal k'ax man kkowin ta ri' kutoj uk'axel chrech ri ajawinel rumal we nimalaj k'ax ri'». ⁵K'atek'ut, ri ajawinel Asu'ero kub'ij chrech ri ixoq ajawinel Ester: «¿Jachin ri jun winaq e jawi' k'o wi ri xuchomaj kub'an weri'?». ⁶K'atek'uri' ri Ester kub'ij: «¡Ri ajb'anal k'ax e ri k'ulel, are ri Aman, are le jun itzelalaj winaq le'!». Ri Aman, man xsilob' ta chik chuwach ri ajawinel Asu'ero e chuwach ri ixoq ajawinel. ⁷Ri ajawinel, sib'alaj royowal xwa'lij ub'ik e man xutij ta chi ri uwa e xb'e pa ri jelikalaj ulew k'o pa ri nimalaj rachoch, e ri Aman xkanaj kanoq chunaqaj ri ajawinel Ester arech kuk'omij chrech che kuk'asb'a' kanoq, rumal rech che kuch'ob'o che ri ajawinel xas kukamisaj ri'.

⁸Aretaq chi' ri ajawinel xtzalij uloq pa ri wa'im, kuriqa' ri Aman che kotz'ol cho ri ch'at jawi' k'o wi ri Ester. «Ri ajawinel kuraqaqej uchi' e kub'ij: ¿La chi pa ri wachoch kawaj kab'an k'ax chrech ri ixoq ajawinel?». Chi aninaq xtaqanik arech kch'uq uwach ri Aman. ⁹Ri Jarb'ona, jun chkech ri emencho'r taq achijab', xuya ub'ixik chuwach ri ajawinel: «K'o jun che' jitz'b'al kech winaq k'o pa ri rachoch ri are', kawinaq lajuj xk'ab' raqan, che are ri Aman xutaq ub'anik, jitz'b'al rech ri Mardoke'o, ri are' che xukol ri ajawinel ruk' ri tzij che xuya ub'ixik». «Chijitz'aj chila'», xcha ri ajawinel. ¹⁰K'atek'uri', xjitz'ax ri Aman pa ri jun jitz'ab'al che' xtaqan che ub'anik arech chila' kjitz'ax wi e'i Mardoke'o e xqaj ri uq'aq'al royowal ri ajawinel.

Ri ajawinel kutoq'ob'isaj kiwach ri e'ajjudi'o

⁸Chi pa we jun q'ij ri', ri ajawinel Asu'ero xuya' ri rachoch ri Aman chrech ri ixoq ajawinel Ester, ri jun k'ulel chkech ri e'ajjudi'o, e ri Mardoke'o xk'am ub'ik chuwach ri ajawinel, rumal rech che ri Ester xub'ij chrech ri are' jachin ri Mardoke'o chrech ri are'. ²Ri ajawinel xresaj chuq'ab' ri jun mulq'ab' che xumaj chrech ri Aman, arech kuya' chrech ri Mardoke'o, e ri Ester xujach puq'ab' ri are' arech kuchajij ri rachoch ri Aman.

³Ri Ester kb'e chi jumul arech kech'aw chi ruk' ri ajawinel. Kuqasaj rib' chuwach ri raqan, e koq'ik, e xkowinik che kuchup uwach ri itzel xuchomaj ri Aman, ri ajaga, pakiwi' ri e'ajjudi'o. ⁴Ri ajawinel kulik' ri q'an pwaq uch'imi'y e kuchap ukoq ri Ester. Ri are' xwa'lijik e xtak'i' chuwach. ⁵Kub'ij ri Ester: «We utz kril ri ajawinel e we xinriq utzil chuwach ri are', e we suk' chuwach ri kinta chrech, xoquje' we in in utz in chuwacha ri are', qastzij b'a' chuchupu' ri jetaq wuj xutz'ib'aj ri Aman, uk'ojol ri Hamdata, ri ajagag, arech kekamisaxik ri e'ajjudi'o pa ronojel ri jetaq tinimit che rech ri ajawinel. ⁶¿La kinkowin in che rilik che petinaq ri k'ax pakiwi' ri enuwinaq? ¿La kinkowin k'u in ri' che rilik che tajin kek'is ri enuwinaq?».

⁷Ri ajawinel Asu'ero kub'ij chrech ri ixoq ajawinel Ester e chrech ri Judi'o Mardoke'o: «Ri in, xya'taj wumal chrech ri Ester ri rachoch ri Aman, ri are' che xintaqanik kjitz'axik cho ri jun che' rumal rech che kraj kuk'is tzij pakiwi' ri e'ajjudi'o. ⁸K'atek'uri', ri ix, chitz'ib'aj pakiwi' ri judi'o ronojel ri utz chiwach ix pa ub'i ri ajawinel. K'atek'uri', kit'iq ruk' ri umulq'ab' ri ajawinel. Rumal rech che ronojel ri wuj ktz'ib'ax pub'i' ri ajawinel e t'iqom ruk' ri ut'iqb'al ri are', chi pa junalik kkanaj kanoq». ⁹Chi pa ri uchanim ri' xesik'ixik ri erajtz'ib'ab' ri ajawinel –weri', pa ri urox ik', che are ri ik' Sivan, pa ri q'ij juwinaq oxib' – e xetz'ib'an ub'ik jeri' jacha xtaqan ri Mardoke'o, xe'kitz'ib'aj ri e'ajjudi'o, ri eq'atb'al taq tzij, ri elaq'b'anel e ri ek'amal taq b'e ek'o pa ronojel ri jetaq tinimit, kmajtaj ub'ik pa ri Indi'a e kopan pa ri Eti'opi'a, xe'kitz'ib'aj ri wuqk'al wuqub' (127) tinimit, xetz'ib'axik chjujunal tinimit jacha ri kitz'ib'anik e jacha ri kich'ab'al. ¹⁰We taq wuj ri', xkitz'ib'aj pa ri ub'i' ri ajawinel Asu'ero e xkit'iq ruk' ri ut'iqb'al ri ajawinel. Ri e'ajtaq'ontzij xkik'am ub'ik weri' chri ri jetaq kej che ek'o pa ri kab'al erech ri ajawinel. ¹¹Pa taq ri wuj ri', ri ajawinel xuya' alaj chkech ri e'ajjudi'o ek'o pa ronojel ri jetaq tinimit, arech qastzij kkimulij kib' che uto'ik ri kik'aslemal, e arech kkik'istzij pakiwi', ke'kikamisaj ruk' ri kich'ich' rech ch'o'j, konojel winaq o konojel tinimit che kkaj kech'o'jin kuk' ri e'are', kuk' ri ekixoqilal e kuk' ri ekalk'uwa'l, xoquje' ri kkaj kkelaq'aj ri jastaq kech. ¹²Xkib'an weri' chi pa jun q'ij pa ronojel ri jetaq tinimit rech ri ajawinel Asu'ero, pa ri oxlajuj q'ij chrech ri kab'lajuj ik', pa ri ik' Adar.

**Ri wuj xtz'ib'axik,
che utzil chkech ri e'ajjudi'o**

15¹Are wa' ri kub'ij ri wuj:

«Ri nimalaj ajawinel Asu'ero, chkech ri e'ajq'atb'altzij ek'o pa wuqk'al wuqub' (127) tinimit che kmajtaj ub'ik pa ri Indi'a e kopan pa ri Eti'opi'a, e chkech konojel ri eq'atb'al taq tzij ek'o chila', e chkech konojel ri enuwinaq che man kkik'ex ta ri kitzij chech ri are', jkinya' apan jun rutzil kiwach!

²Ek'ya ri winaq, che aretaq chi' sib'alaj utzil kya'taj chkech kumal ri ek'amal taq b'e, sib'alaj nimal chik kkib'ano. ³Man xuwi taj kkitzujukub'anic ri k'ax chkech ri eqawinaq, xane aretaq chi' man kekowin ta chik kkiq'il ri kiti'tik, kkichomaj chi ub'anic ri k'ax pakiwi' ri winaq che xb'anow ri utzil chkech ri e'are'; ⁴k'atek'uri', man kub'an ta chkech che kemaltyoxin ri winaq chkech, xane xoquje' emoxirinaq kumal ri winaq che man keta'm ta ri utzil e kkipaq'pa' ri kiq'ab' chkij e man kkichomaj taj che ronojel saq chuwach ri Dyos, e kkaj ke'animajik chuwach ri uq'atojtzij ri are' che kretzelaj kiwach ri e'itzel taq winaq. ⁵K'ya taq mul jewa' kkib'ano ri winaq che are kkaj k'o keqle'n, rumal rech che kokisax kik'u'x kumal ri ekachi'l e che xkiya' kan ri q'atb'altzij pakiq'ab' ri e'are', ejun kuk' ri xkiq'ejejej suk' kikik'el ri winaq che man k'o ta kimak, e rumal weri' nimalaj taq k'ax xkik'ulmaj, ⁶rumal ri kichomanik che man tzij taj e che itzelaj taq chomanik, xsachik ri usuk'il ri qastzij utzalaj q'atb'altzij. ⁷Xuwi' we kqajaq ri qawoq'och: man rajawaxik taj kujb'e pa ri ucholaj ri ojer taq tzij che xas uj ri xqana'taj, xuwi chiwila' b'a' chuxe' ri iwaqan, ronojel ri itzel taq jastaq kib'anom jetaq q'atb'altzij ri' che man taqal ta chkij jeri' kib'antajik!

⁸Rumal k'u weri', ri qachuqab' are tajin kutzujukuj ujikib'axik ri kik'aslemal ri winaq, pa ki'kotemal, pa ri ja'maril e pa ri nimalaj utzil rech ri ajawarem, ⁹rumal k'uwa' weri', tajin kqak'exo ri jastaq che rajawaxik kk'exik e tajin kqanik'oj rij ri jastaq che man kuk'ulaj ta ri utzil.

¹⁰Jena k'ut ri Aman, uk'ojol ri Hamdata, jun ajmasedoni'a, e qastzij nak'ut che ri are' jun kaxlan winaq chkech ri e'ajpersi'a e naj k'o wi che kqatoq'ob'isaj uwach, ri are' xqak'ulaj pa ri qachoch ¹¹e nimalaj utzil xqab'an chrech jacha kqab'an kuk' konojel winaq, xoquje' ne' xqab'ij «qatat» chrech chkiwach ri winaq e ri are' xopanik ukab' ukoq chrij ri ajawinel. ¹²K'atek'uri', nimal xub'ano, xa jek'uri' xraj kresaj ri qakowinem e ri qak'aslemal. ¹³Ri uj k'o jun qakolonel, jun achi che ronojel mul ajb'anal utzil chqech ri uj, are ri Mardoke'o, e jun chik are ri suk'alaj rachi'l ri qajawib'al, ri Ester; ri Aman, rumal che man utz ta ri uchomanik, xuta chqech arech kkamisax ri are' e konojel ri siwantinimit, ¹⁴xuchomaj che rumal weri', kujuya kanoq qatukel e are kraj kukoj ri kikowinem ri e'ajmasedoni'a paqawi' pa uk'olb'al ri kikowinem ri e'ajpersi'a.

¹⁵K'atek'uri', man ekamisanel taj ri e'ajjudi'o chqawach ri uj, che are kkaj we winaq ri' che oxmul e'itzel taq winaq, kchup kiwach; xane are kqilo che ri e'ajjudi'o, kiwokom kib' chuxe' suk'ulaj taq pixab'.

¹⁶Ri e'are', e'uk'ojol ri Nimalaj Ub'antajik, ri nimalaj k'aslik Dyos, che rumal ri are', ri uj e ri e'ojer eqati't qamam k'o qak'as ruk' rumal che xutzukuj ri qajawaremal chi k'ate' na pa we kamik che utz qab'anom ri'.

¹⁷Rumal k'uwa' weri', ri ix, utz na k'uri' kib'ano we kik'yaq ub'ik nik'aj taq wuj che xutaq ub'ik ri Aman uk'ojol ri Hamdata, ¹⁸ri are' che are xtz'ib'an ri jetaq wuj, xxekab'axik chuchi' ri Susa e erachi'l konojel ri e'ajuparachoch, taqal chrij ri xb'an chrech rumal ri Dyos, ri are' che rajaw ri kaj. ¹⁹Chikojo' b'a' we wuj ri' pa ronojel k'olb'al, chiya' b'a' alaj chkech ri e'ajjudi'o arech kkiterne'b'ej ri kipixab' e che'ito'o b'a' ri e'are' ²⁰chkiwach ri

winaq pa ri q'ij che xch'ikik uchupik kiwach ri e'are', kne'b'a' pa ri oxlajuj q'ij on pa ri kab'lajuj q'ij chrech ri ik' Adar.

²¹Rumal rech che we jun q'ij ri', jun q'ij arech kchup kiwach ri e'are', ri nimalaj ajaw Dyos xuk'ex pa jun ki'kotemalaj q'ij rech utoq'ob'usab'al kiwach ri winaq che echa'om.

²²K'atek'uri', ri ix chuxo'l ri jetaq inimaq'ij e ri chajim taq q'ij, chi'ok'owisaj b'a' ruk' nimalaj taq wa'im, ²³weri', chi umajib'al ub'ik kamik ri' e jeri' na k'uri' chwe'q kab'ij, e we nimaq'ij ri', iwech ix nak'uri' e xoquje' kech ri e'ajpersi'a che kk'iy pa kanima' kkib'ano, na'tisab'al ri' ri kicolotajem, e chkech ri ekik'ulel, natisab'al rech ri uk'isik tzij pakiwi'.

²⁴Konojel ri nimalaj taq tinimit, on ko'lik tinimit che man kuterne'b'ej taj we jetaq pixab' ri', kkamisax ri' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j e man xuwi taj ri winaq ri' man kjeqeb'a' ta kib' chila, xane xoquje' ri' ri chikop erech ulew e ri chikop e'ajuwokaj».

8¹³Ri ukab' uwujil we wuj xtz'ib'axik ri', rajawaxik kya ub'ixik jacha jun taqanik par ronojel ri jetaq tinimit, e xoquje' kya ub'ixik chkixo'l konojel ri jetaq siwantinimit, e ri e'ajjudi'o rajawaxik ri' kisuk'umam kib' pa we jun q'ij ri', arech kkitoj uk'axel chkech ri ekik'ulel ri k'ax xkichomaj chkij. ¹⁴Chi aninaq xeb'e ub'ik ri e'ajtaqo'ntzij jacha xtaqan ri ajawinel, e are ri jetaq ukej ri ajawinel xkikejb'ej ub'ik. Ri jun wuj, xoquje' xya ub'ixik pa ri kowlaj k'olb'al Susa. ¹⁵Aretaq chi' ri Mardoke'o xel ub'ik pa ri rachoch ri ajawinel ruk' ri sachib'alaj k'u'x, ri ratz'yaq ukojom, che mrato tuntuj e saq lino, e ukojom jun nimalaj q'an pwaq wiqib'al ujolon e uq'u'm jun lino uq'u' che kyaq tuntuj, ronojel ri tinimit Susa sib'alaj xki'kotik. ¹⁶We jun q'ij ri', chkech ri e'ajjudi'o, jun nimalaj q'ij, jun ki'kotemalalaj q'ij, rech jun ch'akanikalaj q'ij e jun q'ij rech nimalaj q'ijil. ¹⁷Pa ronojel ri jetaq ulew e pa ronojel ri jetaq tinimit, pa ri jetaq k'olb'al jawi' kopan ub'ixik we kub'ij we wuj ri' che rech ri ajawinel, chkech ri e'ajjudi'os jun nimalaj ki'kotemal, jun nimalaj utzil, xkib'an nimalaj taq wa'im e xkib'an nimaq'ij. Sib'alaj ek'ya chkixo'l ri winaq ek'o pa taq ri ulew ri', xkijal judi'o, rumal rech che ri xib'rikil xkina' ri e'ajjudi'o xe'uchap kanoq ri e'are'.

Ri nimaq'ij Purim

9¹Ri xtaqan ri ajawinel chrech, xb'anik pa ri kab'lajuj ik', che are ri ik' Adar, pa ri oxlajuj q'ij chrech ri ik', chi pa jun q'ij che ri ekik'ulel ri e'ajjudi'o xkichomaj ke'kixaq'alb'ej ri e'are'; k'atek'ut xk'extajik weri', e'are' ri e'ajjudi'o xe'kixaq'alb'ej ri ekik'ulel. ²Pa ronojel ri jetaq ulew rech ri ajawinel Asu'ero, xkimulij kib' ri ejudi'o pa ri jetaq tinimit arech kkikoj kiq'ab' pakiwi' ri jachintaq xkichomaj kkik'is tzij pakiwi' ri e'are'. Man k'o ta jun ktak'i kan chkiwach ri e'are', rumal rech che konojel kixib'im kib' chkech ri e'ajjudi'o. ³Konojel ri ekinimal ri winaq pa taq ri rulew ri ajawinel, ri eq'atb'al taq tzij, echajinel tinimit e konojel ri erajpataninel ajawinel, xkiya kiwach kuk' ri e'ajjudi'o rumal rech che kixib'im kib' chuwach ri Mardoke'o. ⁴Rumal rech che ri Mardoke'o jun winaq nimalaj ub'antajik pa ri nim rachoch ri ajawinel e ri ub'i' xb'e utzijol pa ronojel ri jetaq rulew ri ajawinel; qatzij nak'ut che ronojel q'ij xk'iy ri nimalaj ub'antajik ri Mardoke'o.

⁵Ri e'ajjudi'o xe'kikamisaj konojel ri ekik'ulel ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j. Weru' jun nimalaj kamik xb'antajik, jun k'isb'al tzij pakiwi' ri winaq xb'antajik, e xkib'ano ri xkaj kuk' ri ekik'ulel. ⁶Xuwi pa ri kowlaj k'olb'al Susa, ri e'ajjudi'o xe'kikamisaj e xkichup kiwach juq'o' ok'al (500) achijab', ⁷nab'e xkikamisaj ri Parsandata, ri Dalfon, ri Aspata, ⁸ri Porata, ri Adali'as, ri Aridata, ⁹ri Parmasta, ri Arisay, ri Ariday e ri Yesata, ¹⁰ri elajuj uk'ojol ri Aman,

ri e'uk'ojol ri Hamdata, ri xeroqataj ri e'ajjudi'o. Xe'kikamisaj, k'atek'uri', man xe'kelaq'aj ta ri jastaq kech.

¹¹Chi pa ri jun q'ij ri', xk'am ub'ik chrech ri ajawinel ri ekajalib'al ri winaq xekamsaxik pa ri Susa. ¹²Ri ajawinel kub'ij chrech ri ixoq ajawinel Ester: «Xuwi pa ri kowlaj k'olb'al Susa, ri e'ajjudi'o xe'kikamisaj e xkik'is tzij pakiwi' ejuq'o' ok'al (500) achijab', xoquje' ri elajuj uk'ojol ri Aman xejitz'axik. ¡Jas k'u ri man xkib'an ta ri' pa taq ri nik'aj taq tinimit chik che rech ri ajawib'al! E kamik ri', ¿jas nik'aj chik kawaj kata chwech? ¡Kya'taj ri' chawech, chab'ij b'a' chwech ri nimalaj kawaj, kya'taj ri' chawech!». ¹³Kub'ij ri Ester: «We utz kril weri' ri ajawinel, ri e'ajjudi'o ek'o pa ri Susa, chkib'ana' chi b'a' chwe'q ri kub'ij ri wuj rech kamik ri'. K'atek'ut, ri elajuj uk'ojol ri Aman, chejitz'ax b'a' cho ri jun che'». ¹⁴K'atek'ut, ri ajawinel jeri' xtaqan che ub'anik; xya ub'ixik ri wuj pa ri Susa e ri elajuj uk'ojol ri Aman xejitz'axik. ¹⁵Ri ejudi'o ek'o pa ri Susa, xoquje' xkimulij kib' pa ri kajlajuj q'ij rech ri ik' Adar e xe'kikamisaj chila', jo'lajuj k'al (300) achijab', k'atek'ut man xkelaq'aj ta ri jastaq kech. ¹⁶Ri e'ajjudi'o ek'o pa ri nik'aj taq tinimit chik che erech ri ajawib'al, xoquje' xkimulij kib' chkiwach ri ekik'ulel arech kkijikib'a' ri kik'aslemal. Xekikamisaj e 75 mil ekik'ulel, k'atek'ut, man k'o ta jun jastaq kech xkelaq'aj. ¹⁷Weri' xb'natajik pa ri oxlajuj q'ij rech ri ik' Adar. E pa ri kajlajuj q'ij, xe'uxlanik e pa we jun q'ij ri' xkib'an nimaq'ij e nimalaj taq wa'im rumal ri ki'kotemal. ¹⁸Ri e'ajjudi'o ek'o pa ri Susa, ri e'are' che xkimulij kib' pa ri oxlajuj e pa ri kajlajuj q'ij; pa ri jo'lajuj q'ij xe'uxlanik, xoquje' xkib'an nimaq'ij pa we jun q'ij ri' e nimalaj taq wa'im rumal ri ki'kotemal. ¹⁹Xa jek'uri', pa ri kajlajuj q'ij chrech ri ik' Adar, ri e'ajjudi'o che kijub'um kib' pa man k'owlaj taq tinimit taj, che man k'o ta utapya, kkib'an nimaq'ij e nimalaj taq wa'im ruk' ki'kotemal pa ri kajlajuj q'ij rech ri ik' Adar, e ke'kisipaj nik'aj chkech ri ekik'ulja, ^{19a}*k'atek'uri', ri ek'o pa ri nima'q taq tinimit, ri jun q'ij rech ki'kotemal e che ke'kisipaj kiwa' ri ekik'ulja, kkib'an pa ri jo'lajuj q'ij chrech ri ik' Adar.*

Ri jetaq nimaq'ij Purim

²⁰Ri Mardoke'o kutz'ib'aj ronojel weri' e kutaq ub'ik nik'aj wuj chkech konojel ri e'ajjudi'os ejeqel pa ri jetaq rulew ri ajawinel Asu'ero, kne'b'a' naqaj on naj ek'o wi. ²¹K'atek'uri', kuta apan chkech che kkib'an nimaq'ij ronojel taq junab' pa ri kajlajuj e jo'lajuj q'ij rech ri ik' Adar, ²²rumal rech che pa taq we q'ij ri', ri e'ajjudi'o xkichup kiwach ri ekik'u'el e rumal che pa we jun ik' ri' xk'extajik ri k'ax pa jun nimalaj ki'kotemal e ri nimalaj oq'ej xk'extajik pa nimaq'ij. Kub'ij apan chkech che we jetaq q'ij ri', kkib'an nimalaj taq nimaq'ij e nimalaj taq wa'im e kkisipaj kiwa chb'il taq kib' e kkisipaj kech ri emeb'a'ib'.

²³We nimaq'ij ri', xas xkib'an wi ri e'ajjudi'o, ri kimajom chi uloq aretaq chi' maja' kub'ij ri Mardoke'o chkech: ²⁴«Ri Aman, uk'ojol ri Hamdata, ri ajagag, ri are' che xeroqataj konojel ri e'ajjudi'o, xuchomaj kuk'is tzij pakiwi' e xretz'b'ej «ri ch'ajch'oj», arech kusach kiwach e kuk'is tzij pakiwi'. ²⁵K'atek'ut, aretaq chi' xok ub'ik pa ri rachoch ri ajawinel, arech ku'ta chrech kjitz'ax ri Mardoke'o, ri itzelalaj xuchomaj pakiwi' ri e'ajjudi'o xqaj puwi' ri are' e xjitz'ax ri are', xoquje' ri e'uk'ojol cho ri jun che'. ²⁶Rumal k'uwa' weri', «Purim» kb'ix chrech we jetaq q'ij ri', we tzij ri' petinaq uloq ruk' ri jun tzij Pur «ch'ajch'oj». Xoquje', rumal we tz'ib'atalik pa we wuj ri' rumal ri Mardoke'o, rumal ri xkil ri e'are' e rumal ri xtziqox chkech, ²⁷ri e'ajjudi'o xkib'an chrech we jun q'ij ri' jun q'ij che nimalaj ub'antajik, chkech ri e'are', chkech ri kija'al e chkech konojel ri keq'ax uloq kuk' ri e'are', kkinimaq'ijarisaj we keb' q'ij ri', jacha ri tz'ib'atalik, pa we q'ij ri' e pa ronojel taq junab'. ²⁸Jek'uri', ri jetaq uq'ij ri Purim kki'ok'owisaj pa ronojel mayilq'ijsaq, pa ronojel ja

k'olb'al, pa ronojel ri jetaq ulew, pa ronojel ri nim taq tinimit, man ksach ta uwach wa' chkixo'l ri e'ajjudi'o, ronojel mul wa' kna'tisaj ri mayil taq q'ijisaq.

²⁹Ri ixoq ajawinel Ester, umi'al ri Abijayil, xutz'ib'aj ruk' ronojel ukowinem weri', arech k'o uchuq'ab' we jun wuj ri' e arech kuxik jun pixab' we Purim, ³⁰e xtaq ub'ik ri jun wuj chkech konojel ri e'ajjudi'o ek'o pa ri wuqk'al wuqub' jetaq tinimit ek'o pa ri rulew ri rajawib'al ri Asu'ero, ruk' utzil taq tzij e ruk' qastzij taq pixb'anik, ³¹arech kkijikib'a' ri uq'ij ri Purim, jeri' jacha xtaqan chkech ri jun ajjudi'o Mardoke'o e ri ajawinel Ester e jeri' jacha xub'ij chkech ri e'are' e chkech ri mayilq'ijisaq, xutz'aqatisaj chi ukoq ri mewajik e ri oq'ej. ³²Ri jun utaqanik ri Ester, are xjeqeb'anik ri uwokik ri jetaq upixab' ri Purim, e jeri' xtz'ib'axik pa ri wuj.

Ri utz taq utzijoxik ri Mardoke'o

10¹Ri ajawinel Asu'ero, xtaqanik, arech konojel ri winaq ek'o pa amaq' ktoj jun alkab'al, xoquje' ri winaq ek'o pa ch'aqap taq ulew ek'o pa ri polow. ²Ronojel ri nimalaj taq chak xub'ano ruk' uchuq'ab', xoquje' ri utzalaj utzijoxik ri Mardoke'o che nimalaj uq'ijil xuya'o, tz'ib'atalik pa ri Wuj rech Kijunab' ri Ekajawinel ri e'ajmedi'a e ri e'ajpersi'a.

³Ri Mardoke'o, ru jun ajjudi'o are are' ri ukab'a ukoq chrij ri ajawinel Asu'ero. Ri are' jun winaq che nim ub'antajik chkixo'l ri e'ajjudi'o, loq' chkiwach ri ekachalal, ⁴xokil chrech ri utzil puwi' ri siwan utinimit e xuchakuj ri utzil chkech ri erija'al.

16¹*K'atek'uri', ri Mardoke'o kub'ij:*

«Ruk' ri Dyos petinaq wi ronojel weri'! ²Rumal rech che aretaq chi' kna'taj chwech ri wichik' xinb'an puwi' weri', man k'o ta jun jas uwach che mata ne' xb'antajik: ³ri alaj b'ulb'ux che nimalaj nima' xub'ano, ri saqil che kch'ub'linik, ri q'ij, ri ja' kchojojik. Ri nima' are ri Ester, ri are' che xk'uli' ruk' ri ajawinel e xuxik rixoqil ri ajawinel. ⁴Ri ekeb' k'axalaj taq chikop, are ri Aman e ri in. ⁵Ri siwant taq tinimit e'are' ri xkimulij kib' che usachik uwach ri kib'i' ri e'ajjudi'o. ⁶Ri siwan nutinimit are ri Isra'el, che sib'alaj xkik'omij chrech ri Dyos e xekoltajik. Je' nak'ut, ri Ajawxel xukol ri siwan utinimit, ri Ajawxel xujuto' chuwach ronojel we k'ax ri'; ri Dyos nim taq mayib'al e k'utb'al xub'ano, che mijumul jeri' ub'anom chkixo'l ri nik'aj taq siwantinimit chik. ⁷Rumal k'uri', ri Dyos xukoj keb' chomanik: jun rech utoq'ob'isaxik uwach ri siwan utinimit, e ri jun chik, rech utoq'ob'isaxik kiwach ri enik'aj siwantinimit chik. ⁸E we keb' chomanik ri', qastzij na k'ut che xb'antajik pa ri uchanim che rajawaxik kb'antajik, pa ri junab' e pa ri q'ij che xch'ikik. ⁹K'atek'uri', ri Dyos, xna'taj ri siwan utinimit chrech e xub'an ri suk'il q'atojtzij chrech ri rechb'al, ¹⁰k'atek'uri', pa ri kajlajuj e jo'lajuj q'ij rech ri ik' Adar, chi umajib'al ub'ik ri', chkimulij b'a' kib' pa taq we q'ij ri', we q'ij ri' rech utzil e ki'kotemal ri' chuwach ri Dyos, chi pa junalik chkech konojel mayilq'ijisaq, pa ri Isra'el, ri siwan utinimit.

Ri keb' oxib' tzij k'o koq pa ri wuj che pa ch'ab'al griego tz'ib'atal wi

¹¹*Pa ri ukaj junab' che kajawinik chik ri ajawinel Tolome'o e ri Kle'opatra, ri Dosite'o, ri are' che kub'ij che chuchqajaw e ajlevita, e ri uk'ojol Ptolome'o, xkik'am uloq jun wuj puwi' ri Purim. Xkib'ij che qastzij xtz'ib'axik ri wuj e che xq'axexik pa tzij griego rumal ri Lisimako, uk'ojol ri Tolome'o, che rech ri mulin ib' k'o pa ri Jerusalem.*